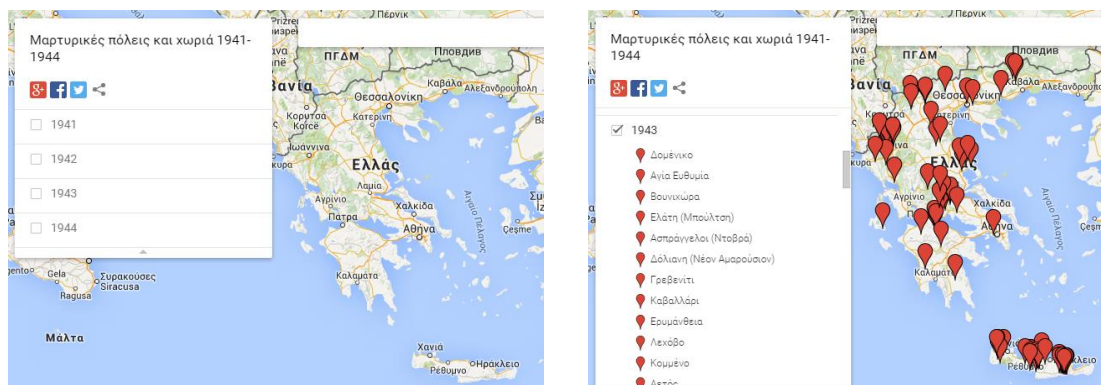

Προτάσεις διδακτικής αξιοποίησης ψηφιακού χάρτη

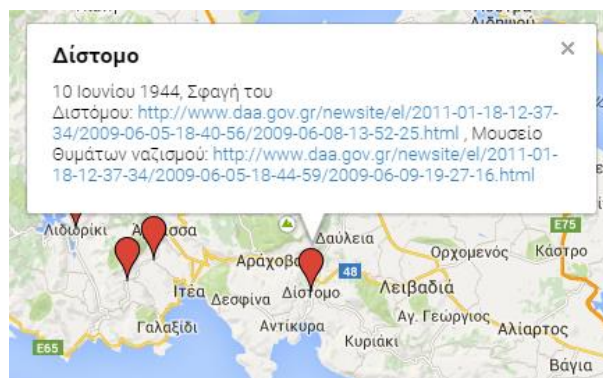
Οι χάρτες αποτελούν χρήσιμο εποπτικό μέσο στη διδασκαλία, καθώς προσφέρουν δυνατότητες οργάνωσης της ιστορικής γνώσης και σύνδεσή της με τη γεωγραφία και την τοπική εμπειρία των μαθητών. Η ψηφιακή μορφή μετατρέπει τον χάρτη από ένα στατικό μέσο σε ένα *δυναμικό* εργαλείο διερεύνησης, ενισχύει την *αλληλεπίδραση*, καλλιεργεί *οπτικές και χωροταξικές* δεξιότητες και με την κατάλληλη αξιοποίηση μπορεί να δια φωτίσει πτυχές της ιστορικής πραγματικότητας και να ενθαρρύνει μια βαθύτερη κατανόηση.

Η κατασκευή του χάρτη για τις μαρτυρικές πόλεις και χωριά έγινε σε επίπεδα (layers), όπου κάθε επίπεδο αντιστοιχεί σε ένα έτος κατά τη διάρκεια της Κατοχής (1941-1944). Αυτό επιτρέπει συγκεκριμένες λειτουργίες διάδρασης, όπως:

- ✓ *Απόκρυψη ή εμφάνιση του επιπέδου:* ο χρήστης μπορεί να εμφανίσει ή να αποκρύψει ένα επίπεδο έτσι, ώστε να έχει αποτελέσματα που αντιστοιχούν στα στοιχεία κάθε χρόνου. Για παράδειγμα, αν έχει επιλεγμένο μόνο το έτος (επίπεδο) 1943, εμφανίζονται στον χάρτη τα χωριά που καταστράφηκαν εκείνο το έτος.

- ✓ *Μεγέθυνση ή σμίκρυνση:* ο χρήστης έχει τη δυνατότητα να δει μια 'γενική εικόνα' πανελλαδικώς ή να μελετήσει πιο ειδικά μια συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή.
- ✓ *Εμφάνιση πληροφορίας σημείου:* ο χρήστης με κλικ στο σημείο εμφανίζει την καρτέλα που αντιστοιχεί στο σημείο με τις απαραίτητες πληροφορίες.

A) Σύνδεση ιστορίας και γεωγραφίας

Σκοπός

Οι μαθητές να συνδέσουν ιστορικά γεγονότα με γεωγραφικές τοποθεσίες και τη σημερινή εποχή.

Δεξιότητες

Οι μαθητές:

- ✓ να εντοπίζουν τοποθεσίες ιστορικών γεγονότων
- ✓ να παρατηρούν αποστάσεις μεταξύ σημείων και μετακινήσεις στρατευμάτων ή πληθυσμού
- ✓ να συγκρίνουν με σημερινά δεδομένα (π.χ. πληθυσμός, δίκτυα συγκοινωνίας κά.)

Σύντομη περιγραφή δραστηριότητας

Ο εκπαιδευτικός και οι μαθητές μπορούν να παρατηρήσουν τον χάρτη και να εντοπίσουν ονόματα και τοποθεσίες μαρτυρικών χωριών που μπορεί να γνωρίζουν ήδη οι μαθητές και, κατά προέκταση, να γνωρίσουν περισσότερα χωριά.

Ζητήματα που μπορούν να εξετάσουν είναι τα εξής:

- ✓ Πού συγκεντρώνεται μεγάλος αριθμός χωριών που υπέστησαν καταστροφές; Σε ορισμένα μέρη της Ελλάδας, όπως για παράδειγμα στην Κρήτη ή την Ήπειρο, διαπιστώνεται μεγάλη συγκέντρωση.
- ✓ Ποιες χρονιές παρουσιάζουν περισσότερες ή μεγαλύτερες καταστροφές (1943-44);

Σε ομάδες και με την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού οι μαθητές μπορούν να διερευνήσουν τους λόγους που ορισμένες περιοχές παρουσιάζουν πολύ περισσότερες (και πιο άγριες πιθανώς) καταστροφές. Για να επιτευχθεί αυτό, είναι απαραίτητο να ανατρέξουν σε ιστορικές πηγές (το σχολικό βιβλίο, πηγές που προτείνονται στην παρούσα ιστοσελίδα κά.) και να καταγράψουν σημαντικές στρατιωτικές επιχειρήσεις ή και άλλα γεγονότα εν είδει *χρονολογίου* που σχετίζονται με τις καταστροφές και την πρακτική των μαζικών αντιποίνων. Οι μαθητές μπορούν να συνδέσουν την ιστορική γνώση που αποκόμισαν με τις αντίστοιχες χρονολογίες, τις γεωγραφικές περιοχές, τις στρατιωτικές μετακινήσεις, τις στρατιωτικές επιχειρήσεις και τις επιχειρήσεις εθνικής αντίστασης.

Β) Αξιοποίηση ΤΠΕ - Σχεδιασμός χάρτη

Ο τρόπος που σχεδιάστηκε ο χάρτης των τοποθεσιών μπορεί να αποτελέσει δραστηριότητα για τους ίδιους τους μαθητές. Μια τέτοια δραστηριότητα έχει εγγενώς διαθεματικό χαρακτήρα και ενισχύει τον πολυγραμματισμό, καθώς συνδυάζει τον ιστορικό, χωροταξικό (γεωγραφικό), οπτικό, γλωσσικό, αριθμητικό και ψηφιακό γραμματισμό. Η συνεργασία με τον εκπαιδευτικό Πληροφορικής μπορεί να συμβάλει δημιουργικά στην υλοποίηση της δραστηριότητας.

Σκοπός

Οι μαθητές να δημιουργήσουν έναν ψηφιακό χάρτη με σημεία ενδιαφέροντος αξιοποιώντας τις ιστορικές τους γνώσεις.

Δεξιότητες

Οι μαθητές:

- ✓ να εξοικειωθούν με ψηφιακές εφαρμογές
- ✓ να μάθουν τα βασικά στοιχεία ενός χάρτη (*ανάγνωση - ερμηνεία* χάρτη): τίτλος, προσανατολισμός, υπόμνημα, κλίμακα, σύμβολα, συντεταγμένες κ.ά.
- ✓ να διερευνήσουν ένα ιστορικό γεγονός σε βάθος και να είναι σε θέση να το τοποθετούν γεωγραφικά.

Προϋποθέσεις:

Οι μαθητές θα πρέπει να είναι εξοικειωμένοι με τη χρήση διαδικτύου και με την εφαρμογή «Οι Χάρτες μου» (“My Maps”) της Google. Δείτε [εδώ](#) για εύκολη εισαγωγή στη χρήση της εφαρμογής και οδηγίες δημιουργίας χάρτη. Εναλλακτικά, όποια άλλη εφαρμογή επιτρέπει τη δημιουργία χαρτών.

Σύντομη περιγραφή δραστηριότητας

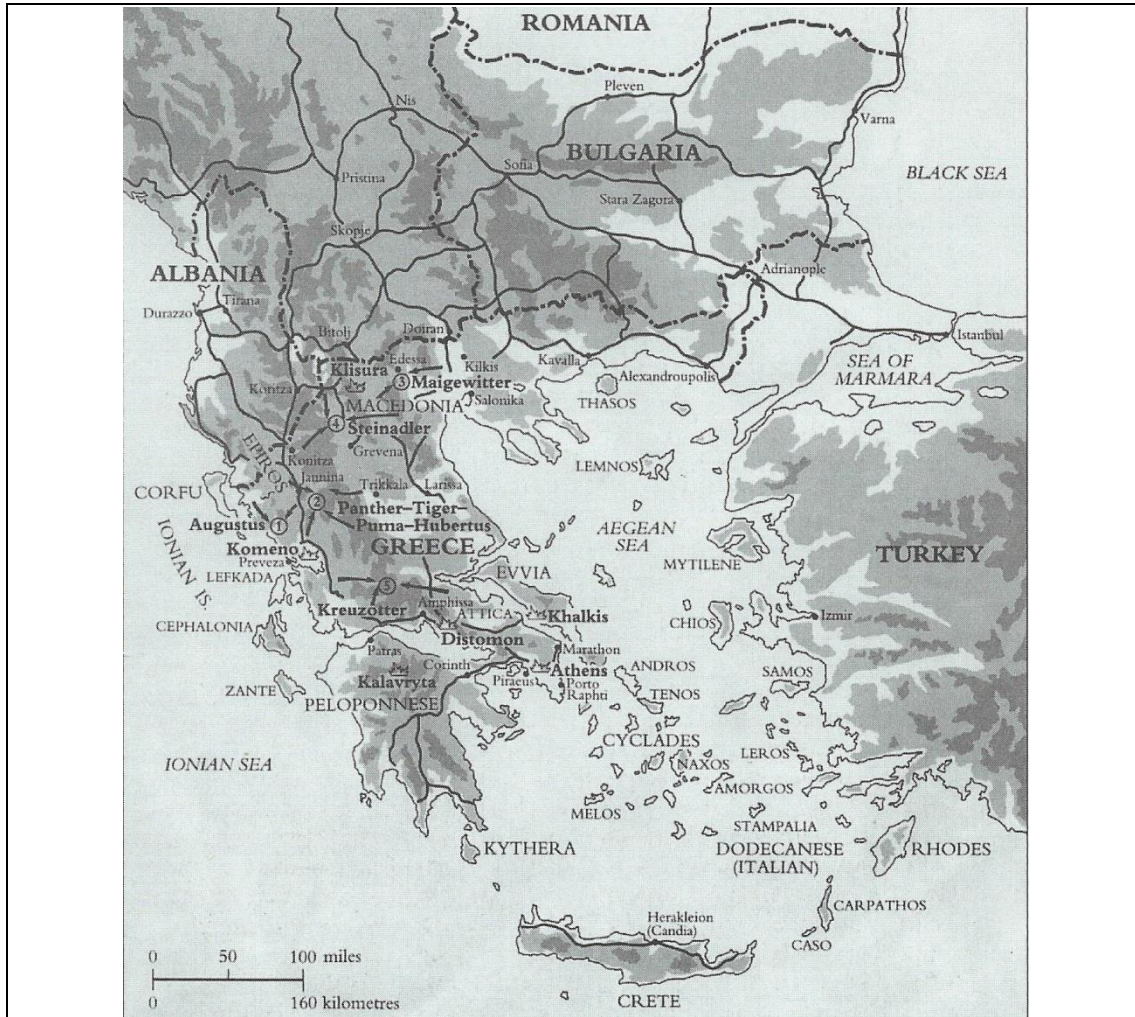
Ο εκπαιδευτικός με τους μαθητές αποφασίζουν το είδος του χάρτη που θέλουν να κατασκευάσουν. Για παράδειγμα, μπορεί να είναι ένας χάρτης όπως της ιστοσελίδας με τα μαρτυρικά χωριά ως σημεία ή να είναι πιο εξειδικευμένος σε μια γεωγραφική περιοχή εστιάζοντας στην τοπική ιστορία.

Γενικά, οι ομάδες των μαθητών αναλαμβάνουν ρόλους και μπορούν:

- ✓ να συλλέγουν ιστορικά και γεωγραφικά στοιχεία για την κατασκευή του χάρτη,
- ✓ να τοποθετούν σημεία στον χάρτη,
- ✓ να μελετήσουν τις στρατιωτικές επιχειρήσεις και να δημιουργήσουν τοπικές διαδρομές (βλ. για παράδειγμα χάρτη παρακάτω),
- ✓ να χρησιμοποιήσουν διαφορετικά σύμβολα για να τοποθετήσουν διαφορετικά γεγονότα, π.χ. μάχες, ενέδρες, αντίποινα, σημαντικές τοποθεσίες της εποχής, δίκτυο συγκοινωνίας, σύγχρονα μνημεία,
- ✓ να υπολογίσουν αποστάσεις (κλίμακα), πληθυσμούς και απώλειες (στατιστική).

Χάρτης γερμανικών επιχειρήσεων

Πηγή: Mark Mazower (1994). «Η λογική της βίας και της τρομοκρατίας: 1943-44», Στην Ελλάδα του Χίτλερ: η εμπειρία της Κατοχής / μτφρ. Κώστας Κουρεμένος. Αθήνα: Αλεξάνδρεια, 193.

Κομμένο
Εκτέλεση 317 κατοίκων
16 Αυγούστου 1943

① **Επιχείρηση «Augustus»**
Αύγουστος 1943

② **(Panther-Tiger-Puma-Hubertus)**
Σειρά επιχειρήσεων
Οκτώβριος-Νοέμβριος 1943

Καλάβρυτα
Τα θύματα περιλαμβάνουν 511 άρρενες κατοίκους των Καλαβρυτών
Δεκέμβριος 1943

Η αντανταρτική εκστρατεία των Γερμανών, 1943-44

Αθήνα
Εκτέλεση 200 ομήρων την Πρωτομαγιά του 1944 σε αντίποινα για την επίθεση των ανταρτών εναντίον του Στρατ. Κρεντς, κοντά στους Μολάους

Κλεισούρα
Εκτέλεση 215 κατοίκων
5 Μαΐου 1944

Δίστομο
Εκτέλεση περίπου 300 κατοίκων.
10 Μαΐου 1944

Χαλκίδα
Εκτέλεση 100 ομήρων
17 Μαΐου 1944

④ **Επιχείρηση «Steinadler»**
Ιούλιος 1944

⑤ **Επιχείρηση «Kreuzotter»**
Αύγουστος 1944

③ **Επιχείρηση «Maigewitter»**
Απρίλιος 1944